

CIM3111 กฎหมายธุรกิจและจริยธรรมทางธุรกิจ

Panida Ninaroon
อาจารย์ ดร.พนิดา นิลอรุณ

panida.ninaroon@su.ac.th

[Facebook.com/Panida Ninaroon](https://www.facebook.com/Panida-Ninaroon)

[Twitter.com/Panida Ninaroon](https://twitter.com/Panida_Ninaroon)

Chapter 5

จริยธรรมของผู้นำและผู้บริหาร

ผู้บริหารหรือผู้นำได้รับการขนานนามว่าเป็น
ผู้นำในองค์กรต่าง ๆ เป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการบริหาร
และควบคุมดูแลกิจการ และหมายถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่ง
ชั้นสูงในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง

บุคคลที่ดำรงตำแหน่งในสถานภาพผู้นำจะประสบความสำเร็จได้โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ความรู้ต่างๆ เช่น ความสามารถในการทำงาน ความสามารถในการเข้ากันได้ดีกับบุคคลอื่น ตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง สิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จได้ดีก็คือ ความตั้งใจด้านจิตใจ ด้านความคิดและการกระทำ หรือผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม

หลักธรรมในการ ควบคุมการใช้อำนาจ ของผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การพิจารณาความดี ความชอบ ปลดย้าย ให้ออก การเลื่อนตำแหน่ง ถ้าผู้บริหารไม่มีอคติ ตั้งมั่นในความถูกต้องตามหลักธรรมดังต่อไปนี้

- หิริ** ได้แก่ความละอายใจ ละอายต่อการกระทำชั่ว
- โอตตปปะ** ความเกรงกลัวต่อบาป ความชั่ว
- ขันติ** ความอดทน อดกลั้นที่จะไม่กระทำการสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย
- โสรัจจะ** ความสงบเสถียร รักษาอากัปกิริยาให้เหมาะสม

จริยธรรมของ ผู้บริหาร

1. มุ่งมั่นทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ
2. มีเมตตากรุณา ยึดพรหมวิหารสี่
3. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ตรงเวลา ไม่ยกยอกฉ้อโกง แต่งกายเรียบร้อย
4. ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
5. พึงหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อให้เป็นผู้ที่ทันสมัย
6. ไม่ใช่กลวิธีหรืออิทธิพลเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว
7. พึงรักษาความลับของผู้ใต้บังคับบัญชา

จริยธรรมของ ผู้บริหาร (ต่อ)

8. พึงรับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น
9. พึงอดทนด้วยความเยือกเย็นต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตรทุกชนิด
10. พึงเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ
11. พึงระมัดระวังคำพูด ไม่ดูต่ำคนอื่นต่อหน้าคนทั้งหลาย
12. พึงงดเว้นอบายมุขทั้งปวง อันจะทำให้สังคมรังเกียจ
13. พึงสุภาพอ่อนโยนกับผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป
14. ต้องมีความซื่อสัตย์ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองหรือผู้อื่น

การเป็นกรรมการบริหาร หรือ CEO (Chief Executive Officer) ถือว่าเป็นผู้นำระดับสูงสุดขององค์กรจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ ทางการบริหารอันประกอบด้วยงานหลัก (key functions) อาทิเช่น การกำหนดนโยบายทางการบริหารต่าง ๆ การพิจารณาด้านคุณภาพและสวัสดิการของบุคลากร การคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค การมีความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก การพิจารณาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น การบริหารจัดการทางการเงิน การจัดซื้อ การตลาด เทคโนโลยี ประสิทธิภาพการบริหาร การพัฒนาองค์กร สิ่งเหล่านี้ อยู่ในขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของผู้นำที่ต้องการการตัดสินใจอย่างถูกต้องเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายและมีจริยธรรม

ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความซื่อสัตย์ (Integrity) และไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง ไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ทำให้เกิดความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ (Conflict of interest) ความขัดแย้งของผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest) หมายถึงการที่ผู้มีอำนาจอยู่ในตำแหน่งที่เกิดการทับซ้อนของผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมหรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่บุคคลใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง

รูปแบบความขัดแย้ง
ระหว่างผลประโยชน์
ส่วนตนและ
ผลประโยชน์ส่วนรวม

1. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting Benefit)
2. การทำธุรกิจกับตนเอง (Self-Dealing)
3. การทำงานในหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน
4. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information)
5. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using's Property for private Usage)

ความรับผิดชอบของ
กรรมการบริหารต่อผู้
ถือหุ้น
มีจริยธรรมได้โดย

1. รับทราบ ต่อรองและทำข้อตกลงเรื่องสิทธิ หน้าที่ อำนาจและผลตอบแทนให้ชัดเจน
2. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหุ้นส่วนทุกคนในอันที่จะดูแลองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนด
3. ใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการวางแผนการทำงาน จัดวางโครงสร้างขององค์การ การเลือกเป็นผู้บริหารประจำ การติดตามผล การควบคุมและประเมินผล การปฏิบัติงานให้เป็นอย่างราบรื่น
4. ทำให้มูลค่าของสินทรัพย์และหลักทรัพย์ของหุ้นส่วนเพิ่มมูลค่าขึ้น
5. รับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบการ และแก้ไขทันท่วงที
6. รายงานผลการประกอบการต่อหุ้นส่วนตามความเป็นจริง

ความรับผิดชอบของ กรรมการบริหารต่อ ผู้บริหารประจำ

1. กำหนดทิศทางและนโยบายทางการบริหารให้ชัดเจนเปิดเผย โปร่งใส ระดมความคิด
ของทุกฝ่าย อาศัยการมีส่วนร่วมไม่ใช่อำนาจเผด็จการ
2. คัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารประจำตำแหน่งต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับความรู้
ความสามารถ ไม่อาศัยพรรคพวก
3. มอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบให้แก่ผู้บริหารประจำอย่างชัดเจน เป็นไป
ได้และเหมาะสม
4. รักษาชื่อเสียง และภาพพจน์ขององค์กร

จริยธรรมเกี่ยวกับ
หน้าที่ความรับผิดชอบ
ของผู้บริหาร
ผู้ประกอบการ

1. ด้านนโยบายหลักขององค์กร
2. ด้านการจ้างงาน ผู้บริหารควรมีบทบาทด้านการกำหนดนโยบายในการจ้างงานอย่างมีจริยธรรม
3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารควรมีบทบาทด้านการกำหนดนโยบายที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารควรมีบทบาทด้านการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีจริยธรรม
5. ด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน

บทบาทความ รับผิดชอบของผู้บริหาร ด้านการโฆษณา

ผู้ประกอบการจะต้องมีจริยธรรมประจำใจในการโฆษณาสินค้าบริการอย่าง
รับผิดชอบ และเป็นความจริงไม่โฆษณาชวนเชื่อหรือหลอกลวงประชาชนให้หลงผิด การ
โฆษณาที่หลอกลวงประชาชนหรือขาดความรับผิดชอบต่อหน่วยงานนั้น
เพราะผู้บริโภครขาดความเชื่อถือ และเสื่อมความนิยมลง ผู้บริโภคควรทราบถึงคุณสมบัติที่
แท้จริงปราศจากการต่อเติมเสริมแต่ง หรือสร้างภาพโดยเจตนาหลอกลวง โดยเฉพาะสินค้าที่
มีผลต่อสุขภาพอนามัย

จริยธรรมของธุรกิจต่อ สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อธุรกิจเป็นอย่างมากทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงเป็นประโยชน์ในการนำเอาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้า ในทางอ้อมช่วยให้การดำเนินธุรกิจเจริญเติบโต ธุรกิจจึงควรมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

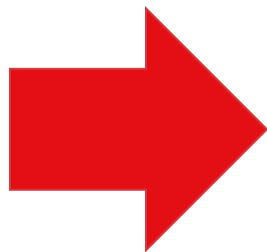
ภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง

(Transformation
Leadership)

ผู้นำที่มีอิทธิพลทาง
ความคิดและพฤติกรรม
เชิงบวกต่อผู้ตามเพื่อให้
เกิดการเปลี่ยนแปลง
รวมทั้ง เพื่อให้การ
ดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย
สูงสุดขององค์การ

ผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง

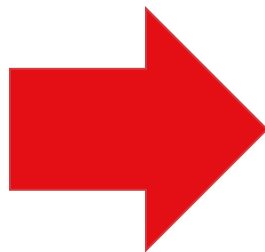

มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก
ในด้านต่าง ๆ

ให้ความสำคัญกับการเป็นมนุษย์

วิสัยทัศน์สอดคล้องกับเป้าหมาย
ของความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง

สนองความต้องการสูงสุดของ
ลูกค้า

เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกกับผู้
มีส่วนได้ส่วนเสีย
กลุ่มต่างๆ

เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการ
แข่งขัน

จริยธรรมในองค์การเริ่มต้นจาก
ผู้บริหารระดับสูงก่อน
(Organizational Ethics Begins at the
Top)

ประโยชน์ของ จริยธรรมต่อธุรกิจ

1. จริยธรรมก่อให้เกิดความเชื่อถือ
2. จริยธรรมก่อให้เกิดการทุ่มเท (Devotion) นำมาซึ่งประสิทธิภาพอันทรงคุณภาพ (Qualitative Efficiency)
3. จริยธรรมก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี (Good Image) มีผลดีต่อตำแหน่งทางการค้า สร้างความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) มีผลต่อการกำหนดราคา (Pricing) และมีผลต่อยอดขาย (Sales Volume)
4. จริยธรรมก่อให้เกิดการลดหย่อนทางกฎหมาย
5. จริยธรรมก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุขทั้งผู้บริหารและพนักงาน

กระบวนการ 6
ขั้นตอนของการ
เสริมสร้างจริยธรรม
ในองค์กร

1. ผู้บริหารจะต้องสร้างเสริมและสนับสนุน
2. พนักงานจะต้องเข้าใจ
3. ผู้บริหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีจิตสำนึกทางจริยธรรมในการตัดสินใจทางธุรกิจ
4. มีการจัดตั้งหน่วยงานรับเรื่องราวที่ไม่ดี มีโทรศัพท์สายตรง
5. บุคคลภายนอก เช่น ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต ผู้ค้ารายย่อย ผู้จัดจำหน่ายและลูกค้าจะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดทางจริยธรรมของบริษัท
6. จะต้องมีการส่งเสริมให้มีข้อกำหนดทางจริยธรรม มีการสื่อสารประกาศให้ทุกคนได้รับทราบว่าหน่วยงานยึดถือปฏิบัติอย่างเข้มงวดจริง ๆ

ตัวอย่างปัญหาการขาด จริยธรรมของธุรกิจ

ผู้ผลิตรองเท้ายี่ห้อหนึ่งที่เปิดดำเนินการในทวีปเอเชีย เคยกระทำผิดทางจริยธรรมเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และการใช้แรงงาน มีการต่อต้านการใช้สินค้า เนื่องจากได้ใช้แรงงานหญิงสาวที่มีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดทำงานตลอดวันละมากกว่า 10 ชั่วโมง เป็นเวลาสัปดาห์ละ 6 วันท่ามกลางความร้อน เสียงดัง อากาศพิษทำให้พนักงานมีปัญหาทางเดินหายใจและผิวหนังอันเกิดจากสารเคมีในโรงงาน พนักงานบางคนเสียชีวิตจากสารเคมีไม่มีการสวมถุงมือป้องกันสารพิษ บางคนต้องเสียนิ้วข้างขวาไป 2 นิ้วจากเครื่องจักรในโรงงาน แต่บริษัทปฏิเสธความรับผิดชอบ แต่ลูกค้ายังคงชื่นชอบในตราสินค้า ราคา และคุณภาพของสินค้า ราคา และคุณภาพของสินค้ามากกว่าที่รับรู้ว่าเป็นบริษัทได้กระทำการที่ขาดความรับผิดชอบ แต่ปัจจุบันบริษัทกำลังปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่แต่ก็สายไปจนเกิดความเสียหายขึ้น และได้ประกาศข้อบัญญัติทางจริยธรรมขึ้นมา ทำให้ได้รับการยอมรับและประสบความสำเร็จไปทั่วโลก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน ธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจหลายฝ่าย บางครั้งการตัดสินใจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ ลูกค้า พนักงาน ผู้ถือหุ้น ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต ผู้ค้าปลีกรายย่อย ธนาคาร ประชาชนและสังคม กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นักอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การเมือง ผู้นำทางการเมืองต่าง ๆ ล้วนแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่อการดำเนินการและนโยบายของธุรกิจต่าง ๆ องค์กรในปัจจุบันจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้แน่ใจว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพึงพอใจมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เป้าหมายนี้ซึ่งเรียกว่า การจ้างงานพนักงานอย่างเป็นสากล (World-class employees) และผู้นำองค์กรระดับสากล (world-class organizational leaders)

บทบาทของนักธุรกิจ
เกี่ยวข้องกับ
จริยธรรมต่อบุคคล
ต่อไปนี้

1. จริยธรรมของผู้ประกอบการต่อลูกค้า
2. จริยธรรมของผู้ประกอบการต่อคู่แข่ง
3. จริยธรรมของผู้ประกอบการต่อหน่วยงานของรัฐ
4. จริยธรรมของผู้ประกอบการต่อพนักงาน

การบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาล (Good
Governance)
และหลักบรรษัทภี
บาล (Good
Corporate
Governance)

ผู้นำในยุคปัจจุบันจะต้องมีการบริหารอย่างมีจริยธรรมตามหลักของธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักในการบริหารรัฐกิจหรือหน่วยงานราชการ และหลักบรรษัทภิบาลเป็นหลักในการบริหารงานในภาคเอกชน หลักการบรรษัทภิบาลเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจซึ่งเป็นที่ยอมรับและนิยมแพร่หลายมาก หลักการนี้คณะกรรมการบริหารบริษัทฯ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำกับดูแลองค์การให้ตระหนักในความรับผิดชอบต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายใน

หลักการกำกับดูแล
กิจการของธุรกิจ
กำหนดได้ดังนี้

1. นโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัท
2. ผู้ถือหุ้น : สิทธิและความเท่าเทียมกัน
3. สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ
4. การประชุมผู้ถือหุ้น
5. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์
6. ความซื่อสัตย์ของผลประโยชน์
7. จริยธรรมธุรกิจ

หลักการกำกับดูแล
กิจการของธุรกิจ
กำหนดได้ดังนี้ (ต่อ)

8. การถ่วงดุลของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร
9. ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร
10. การประชุมคณะกรรมการ
11. คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการบริหาร
12. ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน
13. รายงานของคณะกรรมการ
14. ความสัมพันธ์กับผู้ลงทุน

จริยธรรมในการ ดำเนินธุรกิจระหว่าง ประเทศ

1. จริยธรรมของนักธุรกิจระหว่างประเทศต่อลูกค้าในต่างประเทศคาดหวังที่จะซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูง ต้องการให้สินค้ามีมาตรฐานที่เชื่อถือได้ในคุณภาพและราคา
2. จริยธรรมของนักธุรกิจระหว่างประเทศในการแข่งขันในสนามการค้าระหว่างประเทศ แต่ละประเทศจะต้องรักษาจรรยาบรรณไว้โดยการรักษาคำมั่นสัญญาข้อตกลงต่าง ๆ
3. จริยธรรมของนักธุรกิจระหว่างประเทศด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศจะต้องศึกษาข้อกำหนดของกฎหมายของประเทศที่ไปทำธุรกิจ และศึกษาข้อตกลงของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทางการค้า

จริยธรรมในการ ดำเนินธุรกิจระหว่าง ประเทศ (ต่อ)

4. จริยธรรมของนักธุรกิจระหว่างประเทศด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ผู้ประกอบธุรกิจควรศึกษา วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี ที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่เข้าไปทำธุรกิจ
5. จริยธรรมของนักธุรกิจระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม การทำธุรกิจที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

จริยธรรมระหว่าง
ประเทศที่เป็นค่านิยม
ที่เป็นที่ยอมรับอย่าง
เป็นสากลได้แก่
จริยธรรมต่อไปนี้

- การยอมรับในศักดิ์ศรีของมนุษย์ (Respect for human dignity)
- การยอมรับในสิทธิอันชอบธรรม (Respect for basic rights)
- การเป็นพลเมืองที่ดี (Be good citizens)

ปัญหาจริยธรรม
Ethical dilemmas
เกี่ยวข้องกับการ
ปฏิบัติที่ไม่ดี
ดังต่อไปนี้

- การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เท่าเทียมกัน Discrimination
- การก่อกวนทางเพศ (Sexual harassment)
- ความขัดแย้งในผลประโยชน์ (Conflicts of interest)
- การทำให้ลูกค้าขาดความเชื่อมั่นในสินค้าบริการ (Customer confidence)
- การใช้ทรัพยากรขององค์กรในทางที่ไม่ถูกต้อง (Organizational resources)

กฎทั่วไปเกี่ยวกับ
จริยธรรมสากลที่ใช้ถือ
ปฏิบัติทั่วโลกเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. นโยบาย และการปฏิบัติทางการจ้างงาน การว่าจ้าง ความปลอดภัยของลูกจ้าง (Employment)
2. การปกป้องสภาพแวดล้อม (Environment)
3. การคุ้มครองผู้บริโภค (Customer Protection)
4. การให้สินบน (Bribery)
5. สิทธิมนุษยชน (Human Right)

องค์การต่าง ๆ ควร
ดำเนินธุรกิจโดย
คำนึงถึงความมี
จริยธรรมในด้านต่าง
ๆ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ไม่ทำลายธรรมชาติ
2. การทำให้ของเสียสูญหายไปหรือไม่มีการทิ้งสิ่งปฏิกูล เช่นมีการบำบัดน้ำเสีย
3. การส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในการลดมลภาวะที่เกิดจากกระบวนการผลิตในโรงงาน เช่น สารเคมี มลพิษ น้ำเสียจากการผลิต
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
5. การลดการสูญเสียจากการผลิต
6. การเอาของเสียมาใช้ประโยชน์
7. ร่วมมือกันทำให้สภาพแวดล้อมโลกดีขึ้นอย่างถาวร การพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุป

ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ที่สูงกว่าคนอื่นจึงต้องบริหารงานด้วยความมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นหลักประจำใจใช้ยึดถือการปฏิบัติงาน หากผู้บริหารขาดความมีจริยธรรมจะทำให้การดำเนินกิจการงานเต็มไปด้วยปัญหา หมดความศรัทธาจากผู้อื่น ขาดความไว้วางใจจากผู้อื่น อันมีผลทำให้เสื่อมเสียต่อตนเองและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล หากตรงกันข้าม หากผู้บริหารดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมจะได้รับแต่ความสำเร็จได้รับการยกย่องสรรเสริญเป็นเกียรติแก่ตนเองและวงศ์ตระกูลบริหารงานด้วยความราบรื่น

คำถามท้ายบท

1. Conflict of interest หมายถึงอะไร
2. ผู้บริหารพึงมีจริยธรรมต่อพนักงานอย่างไร
3. ให้อธิบายจริยธรรมเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ
4. หลักบรรษัทภิบาล และ ธรรมภิบาล หมายถึงอะไร หลักเกณฑ์ของบรรษัทภิบาลกำหนดไว้ว่าอย่างไรให้ยกตัวอย่างข้อกำหนดบรรษัทภิบาลมา 1 แห่ง
5. หลักจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ใด